

Erromantzeak

Erromantzeak

- **Neska ontziratua**
- **Isabelatxu**
- **Leixibatxo**
- **Bereterretxeren kantoria**
- **Egun bereko alarguntsa**
- **Neska soldadua**
- **Peru gurea**
- **Atharratze jauregia**

Hurbilketa

Atal honetan *erromantze* edo *balada* deitzen direnak izango ditugu langai. Baina, zer dakizu gai horretaz?

Hona hausnarketarako zenbait galdera:

- Entzun al duzu inoiz gure kantarien ahotsetan *Atharratzeko anderea* edo *Goizian goizik* edo *Jaun Barua* aspaldin bezalako kantarik?
- Ikusi al duzu *Betiereko sua* filma?
- Badakizu erromantzeek ez dutela egile ezagunik, anonimoak direla, alegia?

Erromantzeak

<i>Neska ontziratuarena</i>	7
○ Irudiak eta hitzak	
○ Ulermena eta lanketa	
○ Baliabideak	
<i>Isabelatxu</i>	15
○ Irudiak eta hitzak	
○ Ulermena eta lanketa	
○ Baliabideak	
<i>Leixibatxoa</i>	22
○ Ulermena eta lanketa	
○ Baliabideak	
<i>Bereterretxeren kantoria</i>	24
○ Irudiak eta hitzak	
○ Ulermena eta lanketa	
○ Baliabideak	
<i>Egun bereko alarguntsa</i>	33
○ Ulermena	
○ Irudiak eta hitzak	
<i>Neska soldadua</i>	35
○ Ulermena	
<i>Peru gurea</i>	36
○ Ulermena	
<i>Atharratze jauregian</i>	37
 Ikasitakoa bilduz	38
 Erromantzetik ipuinera	
 Zeure balada sortzen	

Ondoren duzun balada eder hau errexitatu edo, doinua badakizu, kanta ezazu. Jakizu XVII. mendean duela jatorria, herriaren ahotik jasoa dela eta beste erromantze askorekin batera Herri Literaturaren emaitza balio-tsua dela.

Neska ontziratuarena

Brodatzen:

bordatzen

salan: etxean

ahaire: doinua,

kanta

gan: joan

hean jaliko: ea

irtengo

gibeleko: atzeko

erron: esaion

jin: etor

xarmanta: ederra

hoi: hori

aitzina: aurrera

ezin ilkia baitut:

ezin irten naiteke

igaiten: igoten

papora: lurrina

gaixo: koitadua

I Brodatzen ari nintzen
ene salan jarriarik
ahaire bat entzun nuen
itsasoko aldetik,
itsasoko aldetik
untzian kantaturik.

II Brodatzea utzirik
gan nintzen amagana
hean jaliko nintzen
gibeleko leihora,
gibeleko leihora
itsasoko aldera.

III Bai, habil, haurra, habil
erron kapitainari
jin dadin afaitera
hemen deskantsatzera,
hemen deskantsatzera
salaren ikustera.

IV Jaun kapitaina, amak
igortzen nau zugana
jin zaiten afaitera
hantxet deskantsatzera,
hantxet deskantsatzera
salaren ikustera.

V Andre gazte xarmanta,
hoi ezin ditekena
ipar haizea dugu
gan behar dut aitzina,
ezin ilkia baitut
hauxe da ene pena.

VI Andre gazte xarmanta,
zu sar zaitte untzira
gurekin afaitera
eta deskantsatzera
hortxet deskantsatzera
salaren ikustera.

VII Andre gazte xarmanta
igaiten da untzira,
han emaiten diote
lo belarra papora
eta untzi handian
lo dago gaixo haurra.

VIII Jaun kapitaina, nora
deramazu zuk haurra?
Zaluxko itzulazu
hartu duzun lekura,
hartu duzun lekura
aita-amen gortera.

IX Nere marinel ona,
heda zak heda bela;
beti nahi nuena
jina zaitak aldera,
ez duk hain usu jiten
zoriona eskura.

X Jaun kapitaina, nora
ekarri nauzu huna?
Zalu itzul nezazu
hartu nauzun lekura,
hartu nauzun lekura
aita-amen gortera.

XI Andre gazte xarmanta,
hori ezin egina
hiru ehun lekutan
juanak gira aitzina
ene meneko zira
orain duzu orena.

XII Andre gazte xarmantak
hor hartzen du ezpata
bihotzetik sartzen ta
hila doa lurrera,
aldiz haren arima
hegaldaka zerura.

XIII Nere kapitan jauna,
hauxe duzu malurra.
Nere marinel ona,
norat aurtiki haurra?
Norat aurtiki haurra?
Hortxet itsas zolara.

XIV Hiru ehun lekutan
dago itsas leihorra.
Oi Ama anderea,
so egizu leihora,
zur'alaba gaixoa
uhinak derabila.

Zaluxko: berehalaxe

itzulazu: itzul ezazu

gortera: artera

jina zaitak: etorri

zaidak

aldera: ondora

usu: sarri, maiz

Zalu: arin, laster

lekutan: legoatan

meneko: menpeko

orena: ordua

malurra: zorigaitza

aurtiki: jaurtiki

zolara: hondora

IRUDIAK ETA HITZAK

Bilatu eta itsatsi bertso bakoitzari dagokion irudia (87. orrialdea) eta osatu falta diren lerroak.

Neska ontziratuaarena

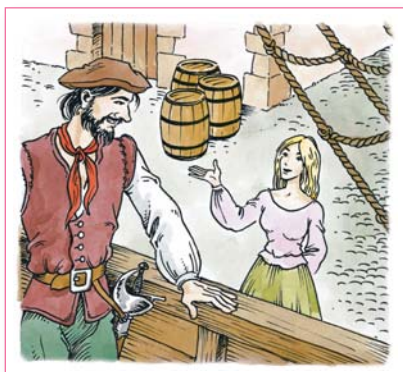
I Brodatzen ari nintzen
ene salan jarririk
abaire bat entzun nuen
itsasoko aldetik,
.....
untzian kantaturik.

II Brodatzea utzirik
.....
bean jaliko nintzen
gibeleko leibora,
gibeleko leibora
itsasoko aldera.

III Bai, habil, haurra, habil
erron kapitainari
.....
hemen deskantsatzera,
hemen deskantsatzera
salaren ikustera.

IV Jaun kapitaina, amak
.....
jin zaiten afaitera
bantxet deskantsatzera,
bantxet deskantsatzera
salaren ikustera.

V Andre gazte xarmanta,
boi ezin ditekena
.....
gan behar dut aitzina,
ezin ilkia baitut
bause da ene pena.

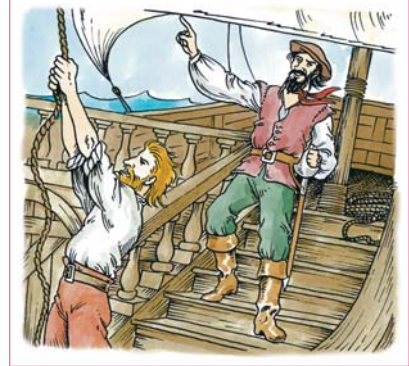
VI Andre gazte xarmanta,
zu sar zaite untzira
gurekin afaitera
eta deskantsatzera,
hortxet deskantsatzera
.....

VII Andre gazte xarmanta
igaiten da untzira,
ban emaiten diote
.....
eta untzi bandian
lo dago gaixo haurra.

VIII Jaun kapitaina, nora
deramazu zuk haurra?
Zaluxko itzulazu
bartu duzun lekura,
bartu duzun lekura
.....

IX Nere marinel ona,
beda zak beda bela;
.....
jina zaitak aldera,
ez duk bain usu jiten
zoriona eskura.

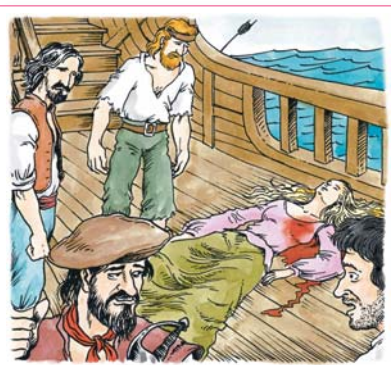
X Jaun kapitaina, nora
ekarri nauzu hunra?
.....
bartu nauzun lekura,
bartu nauzun lekura
aita-amen gortera.

XI Andre gazte xarmanta,
bori ezin egina
biru ebun lekutan
juanak gira aitzina,
.....
orain duzu orena.

XII Andre gazte xarmantak
bor hartzen du ezpata
.....
bila doa lurrera,
aldiz baren arima
begaldaka zerura.

XIII Nere kapitain jauna,
bauxe duzu malurra.
Nere marinel ona,
.....
Norat aurtiki haurra?
Hortxet itsas zolara.

XIV Hiru ebun lekutan
.....
Oi Ama anderea,
so egizu leibora,
zur'alaba gaixoa
ubinak derabila.

Amaia

ULERMENA ETA LANKETA

Sinonimoak

Jarraian, testuan ageri diren zenbait hitz dituzu. Testuingurua aintzat harturik, eman ezazu bakoitzaren sinonimo bana edo azalpentxoak.

Gibelego

Erron

Jin

Salaren ikustera

Xarmanta

Aitzina

Ilki

Zaluxko

Heda zak

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Usu

Lekutan

Orena

Hegaldaka

Malur(r)a

Aurtiki

Zola

So egizu

Uhinak

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ulermena

Irakurri hurrengo baieztapenak eta markatu erantzuna: egia / faltsua.

E **F**

- 1. Erromantzean neskatila bat da protagonista nagusia. ....
- 2. Gertaera guztiak itsas ertzeko portu batean jazotzen dira. ....
- 3. Erromantzean badira toki eta denborazko zehaztasunak. ....
- 4. Erromantzearen euskara motagatik Iparraldekoa dela esan daiteke. ....
- 5. Neskatila bihotz onekoa da, itsasontziko kapitaina bezala. ....
- 6. Kapitainak, marinelen oniritziarekin, bahitu egin du neskatila. ....
- 7. Istripu bat gertatu da itsasontzian eta neskatila hil egin da. ....
- 8. Kapitainak eta marinelak etxera itzuli nahi dute neskatila, baina urrun daude. ....

Gaia

Kontaera ulertutakoan, saia gaitezen **gaia** zehazten, hau da, zertaz ari den, oro har, testua. Aukera ezazu hurrengo proposamenen artean:

- Elkarrekin maitemintzea
- Itsas abenturak
- Amodiozko hilketa
- Itsas gizonak
- Sexuzko bahiketa
- Ustekabeko heriotza

Arrazoitu ezazu egin duzun hautapena.

Azalpena

.....

.....

.....

.....

Argumentua

Argumentua eduki edo gertakari nagusien lotura kronologikoa eginez eraikitzen da. Hona hemen, ordenatu barik, bederatzi gertakari. Jar itzazu ordenan, 1etik 6ra, eta markatu gurutze batez soberan daudenak.

- ... Kapitainak neskari itsasontzira afaltzera etortzeko gonbitea luzatu dio.
- ... Neskak batek itsasondoko bere etxean bordatzen dihardu.
- ... Andre gaztearen gorpua itsasora jaurtiki dute.
- ... Neskak ezpataz marinel bat hil du.
- ... Itsasontzi bateko kapitainak abesturiko doinu batek erakarrita sentitu da neskak.
- ... Itsasontzira igondakoan neska bahitu egin dute, eta itsasoan barrena abiatu dira.
- ... Kapitainak ipar haizea duten aitzakia aipatu dio neskekari.
- ... Neskak, bahiketaz jabetzen denean, bere burua hil du ezpataz.

Bi puntu zerrendaz kanpo geratu dira. Esan zein diren eta azaldu zergatik utzi dituzun kanpoan:

.....

Arrazoia: .....

.....

Arrazoia: .....

Hurrena, goiko zerrendatik abiatuz, idatz ezazu argumentua. Kontuan izan esaldi eta ideiei lotura eman behar zaiela. Erabili lotura hitzak: *beraz, horregatik, ondoren, orduan, bala ere, baina, ordea...*

Argumentua

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

 Espresaerak

Erromantze honetan espresaeren erabilera konplexua antzeman dezakezu. Lehenik, adieraz ezazu bertso bakoitzean **n**arrazioa, **el**karrizketa ala **d**eskribapena azaltzen den. Erabili **N**, **E** eta **D** letrak biribil gorrixketan.

Narrazioa
 Ekintzak eta gertaerak kontatzea.
 Ezaugarria: dinamikotasuna.

Deskribapena
 Izakiak, lekuak, gauzak... nolakoak diren azaltzea.
 Ezaugarria: estatikotasuna.

Elkarrizketa
 Pertsonaien adierazpenak.
 Ezaugarria: komatxoak edo marra luzeak.

Neska ontziratua

<p>I Brodatzen ari nintzen ene salan jarririk ☐ ahaire bat entzun nuen itsasoko aldetik, ☐ itsasoko aldetik untzian kantaturik.</p>	<p>VI Andre gazte xarmanta zu sar zaitte untzira ☐ gurekin afaitera eta deskantsatzera, ☐ hortxet deskantsatzera salaren ikustera.</p>	<p>XI Andre gazte xarmanta, hori ezin egina ☐ hiru ehun lekutan juanak gira aitzina, ☐ ene meneko zira orain duzu oreana.</p>
<p>II Brodatzea utzirik gan nintzen amagana ☐ hean jaliko nintzen gibleko leihora, ☐ gibleko leihora itsasoko aldera.</p>	<p>VII Andre gazte xarmanta igaiten da untzira, ☐ han emaiten diote lo belarra papora ☐ eta untzi handian lo dago gaixo haurra.</p>	<p>XII Andre gazte xarmantak hor hartzen du ezpata ☐ bihotzetik sartzen ta hila doa lurrera, ☐ aldiz haren arima hegaldaka zerura.</p>
<p>III Bai, habil, haurra, habil erron kapitainari ☐ jin dadin afaitera hemen deskantsatzera, ☐ hemen deskantsatzera salaren ikustera.</p>	<p>VIII Jaun kapitaina, nora deramazu zuk haurra? ☐ Zaluako itzulazu hartu duzun lekura, ☐ hartu duzun lekura aita-amen gortera.</p>	<p>XIII Nere kapitain jauna, hauxe duzu malurra. ☐ Nere marinela ona, norat aurtiki haurra? ☐ Norat aurtiki haurra? Hortxet itsas zolara.</p>
<p>IV Jaun kapitaina, amak igortzen nau zugana ☐ jin zaiten afaitera hantxet deskantsatzera, ☐ hantxet deskantsatzera salaren ikustera.</p>	<p>IX Nere marinela ona, heda zak heda bela; ☐ beti nahi nuena jina zaitak aldera, ☐ ez duk hain usu jiten zoriona eskura.</p>	<p>XIV Hiru ehun lekutan dago itsas leihorra. ☐ Oi Ama anderea, so egizu leihora, ☐ zur'alaba gaixoa uhinak derabila.</p>
<p>V Andre gazte xarmanta, hoi ezin ditekena ☐ ipar haizea dugu gan behar dut aitzina, ☐ ezin ilkia baitut hauxe da ene pena.</p>	<p>X Jaun kapitaina, nora ekarri nauzu huna? ☐ Zalu itzul nezazu hartu nauzun lekura, ☐ hartu nauzun lekura aita-amen gortera.</p>	

Elkarrizketa (**E**) markatu duzun bertsoetan, zehaztu nor mintzo den: neskatxa, ama, kapitaina edo marinela.

III Ama .....

.....

.....

.....

🕒 Narratzailea

Erromantzean azaltzen diren narratzaile motak ere zehaztuko ditugu. Biribil beltzetan idatzi **1** edo **3**, lehen edo hirugarren pertsonako narratzailea baldin bada.

Hirugarren pertsonakoa

- Orojakilea: gertakizunen berri duena eta pertsonaiek pentsatzen dutena dakiena.
  - Lekukoa: ikus dezakeena soilik narratzen du.
- Ezaugarria: hirugarren pertsonako adizkiak.

Lehen pertsonakoa

- Narratzaileak bere ikuspuntutik kontatzen du.
- Ezaugarria: lehen pertsonako adizkiak.

🕒 Moldea: neurria eta errima

Neurria. Baladaren hamalau unitate horiek bertso edo *ahapaldi* deitzen dira. Baina, zelakoa da unitate bakoitza? Denak doinu berarekin kantatzeko direnez gero, lerroko silaba kopuru bera eduki behar lukete. Zenbatu lerroetako silabak eta idatzi. Irregulartasunak ere izan litezke.

I	Brodatzen ari nintzen ene salan jarriarik ahaire bat entzun nuen itsasoko aldetik, itsasoko aldetik untzian kantaturik.	7./... 7./... .../... .../... .../...	VI	Andre gazte xarmanta, zu sar zaite untzira gurekin afaitera eta deskantsatzera, hortxet deskantsatzera salaren ikustera.	.../... .../... .../... .../... .../...	XI	Andre gazte xarmanta, hori ezin egina hiru ehun lekutan juanak gira aitzina, ene meneko zira orain duzu orena.	.../... .../... .../... .../... .../...
II	Brodatzea utzirik gan nintzen amagana hean jaliko nintzen gibelesko leihora, gibelesko leihora itsasoko aldera.	.../... .../... .../... .../... .../...	VII	Andre gazte xarmanta igaiten da untzira, han emaiten diote lo belarra papora eta unzi handian lo dago gaixo haurra.	.../... .../... .../... .../... .../...	XII	Andre gazte xarmantak hor hartzen du ezpata bihotzetik sartzen ta hila doa lurrera, aldiz haren arima hegaldaka zerura.	.../... .../... .../... .../... .../...
III	Bai, habil, haurra, habil erron kapitainari jin dadin afaitera hemen deskantsatzera, hemen deskantsatzera salaren ikustera.	.../... .../... .../... .../... .../...	VIII	Jaun kapitaina, nora deramazu zuk haurra? Zaluxko itzulazu hartu duzun lekura, hartu duzun lekura aita-amen gortera.	.../... .../... .../... .../... .../...	XIII	Nere kapitain jauna, hauxe duzu malurra. Nere marinel ona, norat aurtiki haurra? Norat aurtiki haurra? Hortxet itsas zolara.	.../... .../... .../... .../... .../...
IV	Jaun kapitaina, amak igortzen nau zugana jin zaiten afaitera hantxet deskantsatzera, hantxet deskantsatzera salaren ikustera.	.../... .../... .../... .../... .../...	IX	Nere marinel ona, heda zak heda bela beti nahi nuena jina zaitak aldera, ez duk hain usu jiten zoriona eskura.	.../... .../... .../... .../... .../...	XIV	Hiru ehun lekutan dago itsas leihorra. Oi Ama anderea, so egizu leihora, zur'alaba gaixoa uhinak derabila.	.../... .../... .../... .../... .../...
V	Andre gazte xarmanta, hoi ezin ditekera ipar haizea dugu gan behar dut aitzina, ezin ilkia baitut hauxe da ene pena.	.../... .../... .../... .../... .../... .../...	X	Jaun kapitaina, nora ekarri nauzu huna? Zalu itzul nezazu hartu nauzun lekura, hartu nauzun lekura aita-amen gortera.	.../... .../... .../... .../... .../... .../...			

Errima. Baladaren eskema metrika antzeman behar duzu. Jar itzazu letra xeheak (**a**, **b**, **c**...) errima egiten duten lerroen bukaeretan. Dena dela, kontuan izan ez duela errima aberatsa, alegia, ez dute letra askok osatzen errima.

 BALIABIDEAK

Hurrengo zerrendan erromantzeak ukan ditzaketen ezaugarri batzuk dituzu. Neska ontziratuaren baladan azaltzen al dira? Bi oker daude.

Bai Ez

1. **Elkarrizketaren erabilera berezia**, ekintzari giro dramatikoa emanez. ....
2. **Mezua bertsoen azken lerroan** egotea. ....
3. **Estilizazioa**: ulermenerako juxtu-juxtuko datuak ematea. Tokia zein denbora ez dira zehazten. Kontatzailea nor edo zein den ere ez da zehazten. ....
4. **Errepikak**: hitzen edo lerroen errepikatzeak. ....
5. **Paralelismoak**: hitzak barik, egitura sintaktikoak (morfosintaxi mailakoak) errepikatzen dira. ....
6. **Joera lirikoa**: sentimenduen adierazpen nabarmena. ....
7. **Joera epikoa**: zenbait gertakariaren kontaketa egiten da. ....
8. **Deskribapen zehatz-zehatzak**. ....

Beraz, **sei** ezaugarriekin geratu gara. Orain, ikus dezagun zelan gauzatzen diren ezaugarriok testuaren pasarte jakinetan. Horretarako, jarri adibide bana ezaugarrien ondoan:

Elkarrizketaren erabilera berezia

«..... / .....
..... / .....

Estilizazioa

«.....
.....

Errepikak

«.....
.....

Paralelismoak

«.....
.....

Joera lirikoa

«..... (Zein sentimendu?)
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Joera epikoa

«.....
.....

Jarraian, beste erromantze bat dakargu, hau Bizkai aldean bildua. Ezer baino lehen, kanta ezazu eta, albo-ko hiztegitxoaren laguntzaz, saia zaitetz, oraingoz gaingiroki bada ere, baladaren nondik-norakoak antzematen.

Isabelatxu

esana: agindua
atian: kanpoan
dauen: dagoen
dila: dadila
deizule: dezazula

linde damatxu:
damatxo ederra
neude: naute

bozu: baduzu
erdu: zatoz
bordera: ontzi
barrura

neukie: naukate
ondo estimadurik: estima handian
ata' bazuen ze: atera eta berehala
koiu zioen: hartu zuen
da: eta
eroen: eraman
neuntsen: nion
daroia: darama

Halan da bere: hala ere
itxartu: esnatu

I <i>J</i>sabelatxu, <i>J</i>sabelatxu, arren, esan bat eidazu: atian dauen kantore horri etor dila esaiozu.	VIII <i>E</i>roan naizue, eroan naizue aiten d'amaren herrire. Aiten d'amaren herrire joaten bostehun legoa behar dire.
II <i>E</i>gun on asko euki deizule, untziko maisu gaztia. Halango asko ekar deizule, linde damatxu gaztia.	IX <i>U</i>ntziko maisu gaztia, badozu kainabetia? <i>E</i>z deukat kainabetarik baina emongo deusut saflia.
III <i>A</i>itek eta amak bialtzen neude hau kantatxu hau ikastera. Hau kantatxu hau ikis nahi bozu erdu neurekin bordera.	X <i>E</i>mon zioten saflia eta sartu zeuen bihotzian: ordu hatantxe hilotzitu zen linde damatxu gaztia.
IV <i>E</i>skerrik asko mile biderrez ez dot holango usterik, aitek eta amak etxian neukie neu ondo estimadurik.	XI <i>E</i>ne mutilak, lagunek onak, zer eingo 'tsegu honeri? <i>I</i>ntzentsoagaz intzentsatute ereinetzagaz lurrundu. Linde damia zazpi astian geurekin erabil daigun.
V <i>B</i>erba hau ahotik ata' bazuan ze koiu zioen kapapian, koiu zioen kapapian da eroen zuen bordera.	XII <i>E</i>ne mutilak, lagunek onak, zer eingo 'tsegu honeri? <i>E</i>mon deiogun zazpine mosu bota deiogun ureri. <i>E</i>mon zioten zazpine mosu bota zioten ureri.
VI <i>L</i>obedartxu bet ipini neuntsen bular biaren erdian. Linde damia loak daroia bostehun legoa bidian.	
VII <i>H</i>alan da bere subertia zan untziek alkar jotia ordu hatantxe itxartu zala linde damatxu gaztia.	

d'amaren: eta
amaren

kainabetia:
ganibeta, aiztoa
safli: sablea

hilotzitu: gorpu
geratu

eingo 'tsegu:
egingo diogu
Intzentsua: eliz-
kizunetako gai
usaintsua
ereinetza: erra-
mua

deiogun: die-
zaiogun

IRUDIAK ETA HITZAK

Bilatu eta itsatsi bertso bakoitzari dagokion irudia (89. orrialdea) eta osatu falta diren lerroak.

Isabelatxu

I Isabelatxu, Isabelatxu,
arren bat eidazu:
atian dauen kantore horri

II Egun on asko euki deizule,
.....
Halango asko ekar deizule
linde damatxu gaztia.

III Aitek eta amak bialtzen neude
bau kantatxu bau ikastera.
Hau kantatxu bau ikis nabi bozu

IV Eskerrik asko mile biderrez
ez dot holango usterik,
aitek eta amak etxian neukie

V Berba hau abotik ata' bazuan ze
.....
koiu zioen kapapian da
eroen zuen bordera.

VI Lobedartxu bet ipini neuntsen
bular biaren erdian.
Linde damia loak daroia

VII Halan da bere subertia zan
.....
ordu hatantxe itxartu zala
linde damatxu gaztia.

VIII *Eroan naizue, eroan naizue
aiten d'amaren herrire.
Aiten d'amaren herrire joaten*

IX *.....
badozu kainabetia?
Ez deukat kainabetarik baina
emongo deutsut saflia.*

X *Emon zioten saflia eta
.....
ordu batantxe bilotzitu zen
linde damatxu gaztia.*

XI *Ene mutilak, lagunek onak,
zer eingo tsegu honeri?
Intzentsoagaz intzentsatute
ereinozagaz lurrundu.
Linde damia zazpi astian*

XII *Ene mutilak, lagunek onak,
zer eingo tsegu honeri?
Emon deiogun zazpine mosu
.....
Emon zioten zazpine mosu
bota zioten ureri.*

Amaia

ULERMENA ETA LANKETA

Ulermena

Irakurri hurrengo baieztapenak eta markatu erantzuna: egia / faltsua.

E F

1. Isabelatxuk ahots ezta zuen eta bere kantuak kapitaina erakarri zuen. ....
2. Neskaxa nola edo hala bahitu egin zuten. ....
3. Itsasontzian intsentsua eskaini zioten neskaxari. ....
4. Ontzi istripu baten ondorioz, neskaxa bere senera etorri zen. ....
5. Marinel batek hil zuen neskaxa, kapitainaren aginduz. ....
6. Neskaxak armaren bat eskatu zien bere burua defenditzeko. ....
7. Neskaxa hil ondoren, kapitainak ez zekien zer egin haren gorpuarekin. ....

Gaia

Zein da *Isabelatxu* erromantzearen **gaia**? Egizu zeure aukera hurrengo proposamenen artean:

- Elkarrekin maitemintzea   Itsas abenturak   Amodiozko hilketa
- Itsas gizonak   Sexuzko bahiketa   Ustekabeko heriotza

Honezkero ohartuko zinen erromantze honek hainbat elementu oso antzekoak dituela *Neska ontziratua*-rekin alderatuz gero. Bada, jarraian bien arteko erkaketa bat egingo dugu, baina lehenik gehiago sakonduko dugu bigarren aldaki honetan, *Isabelatxu*-n alegia.

Argumentua

Hona *Isabelatxu*-ren argumenturako puntu batzuk. Ordenatu zenbaki bidez.

- ... Egoeraz jabeturik, neskatilak bere burua hil du.
- ... Neskatilak gonbiteari uko egitean, kapitainak harrapatu eta ontzira sartu du.
- ... Amak eskatuta, neskatila bat ontzi kapitain batengana joan da etxera gonbidatzera.
- ... Itzartu denean neskatilak etxera itzul dezatela erregutu die marinelei.
- ... Kapitainak aitzakia batekin neskatila ontzira gonbidatu du.
- ... Marinelek, luze eztabaidatuta, neskatilaren gorpua itsasora botatzea erabaki dute.
- ... Neskatila lo jarri dute eta itsas zabalera abiatu dira.

Zerrenda horretatik abiatuz, idatz ezazu argumentua. Zaindu kohesioa, ideiak egokiro lotuaz.

Argumentua

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Espresaerak

Biribil gorrixketan: jarri ahapaldien parean **N**, **E** edo **D** letrak (**n**arrazioa, **e**lkarriketa edo **d**eskribapena).

Biribil beltzetan: **n**arrazioa markatu duzun ahapaldietan bereizi **1**. edo **3**. pertsonako narratzailea den.

Hegaletako laukietan: ahapaldian **e**lkarriketa baldin bada zehaztu nor den hitz egiten duena (*Isabelatxu*, untziko maisua, ama edo marinela).

Isabelatxu

Ama

- I Jsabelatxu, Jsabelatxu,
 arren, esan bat eidazu:
 atian dauen kantore horri
 etor dila esaiozu.
- II Egun on asko euki deizule,
 untziko maisu gaztia.
 Halango asko ekar deizule,
 linde damatxu gaztia.
- III Aitek eta amak bialtzen neude
 hau kantatxu hau ikastera.
 Hlau kantatxu hau ikis nahi bozu
 erdu neurekin bordera.
- IV Eskerririk asko mile biderrez
 ez dot holango usterik,
 aitek eta amak etxian neukie
 neu ondo estimadurik.
- V Berba hau dhotik ata' bazuan ze
 koiu zioen kapapian,
 koiu zioen kapapian da
 eroen zuen bordera.
- VI Lobedartxu bet ipini neuntsen
 bular biaren erdian.
 Linde damia loak daroia
 bostehun legoa bidian.

- VII Halan da bere subertia zan
 untziek alkar jotia
 ordu hatantxe itxartu zala
 linde damatxu gaztia.
- VIII Eroan naizue, eroan naizue
 aiten d'amaren herrire.
 Aiten d'amaren herrire joaten
 bostehun legoa behar dire.
- IX Untziko maisu gaztia,
 badozu kainabetia?
 Ez deukat kainabetarik baina
 emongo deusut saflia.
- X Emon zioten saflia eta
 sartu zeuen bihotzian:
 ordu hatantxe hilotzitu zen
 linde damatxu gaztia.
- XI Ene mutilak, lagunek onak,
 zer ingo 'tsegu honeri?
 Jntzentsoagaz intzentsatute
 ereinotzagaz lurrundu.
 Linde damia zazpi astian
 geurekin erabil daigun.
- XII Ene mutilak, lagunek onak,
 zer ingo 'tsegu honeri?
 Emon deiogun zazpine mosu
 bota deiogun ureri.
 Emon zioten zazpine mosu
 bota zioten ureri.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Zein berezitasun ditu *Isabelatxu*-k *Neska ontziratuarena*-ren aldean? Antzekotasunak eta desberdintasunak.

Espresaerak .....

.....

.....

Pertsonaiak .....

.....

Bestelakoak .....

.....

.....

.....

.....

Euskalkia

Erkatzen ari garen bi baladak herri euskararen sortu dira eta, ondorioz, euskalkietan emanak dira. Lehena, *Neska ontziratuarena*, lapurteraz dago, hau da, Lapurdi aldeko euskara motan; *Isabelatxu*-k, ostera, Bizkai aldean baturik dagoenez gero, bizkaiera du euskalki.

Ondoren, saia zaituz bizkaieraren zenbait hitz eta esapide euskara batuko moldean ipintzen:

<i>Bizkaieraz</i>	<i>Batuan</i>	<i>Bizkaieraz</i>	<i>Batuan</i>
1. Esan bat eidazu:		9. Halan da bere:	
2. Atian dauen:		10. Alkar jotia:	
3. Euki deizule:		11. Eroan naizue:	
4. Bialtzen naude:		12. Emongo deutsut:	
5. Ikis nahi bozu:		13. Egingo deutsegu:	
6. Etxian neukie:		14. Intzentsoagaz:	
7. Ipini neuntsen:		15. Erabil daigun:	
8. Loak daroia:		16. Emon deiogun:	

Moldea: neurria eta errima

Atera ezazu *Isabelatxu* erromantzearen eskema metrikoa. Irregularitasunik balego, adieraz ezazu.

I <i>Jsabelatxu, Jsabelatxu,</i> .../... <i>arren, esan bat eidazu:</i> .../... <i>atian dauen kantore horri</i> .../... <i>etor dila esaiozu.</i> .../...	VI <i>Lobedartxu bet ipini neuntsen</i> .../... <i>bular biaren erdian.</i> .../... <i>Linde damia loak daroia</i> .../... <i>bostehun legoa bidian.</i> .../...	XI <i>Ene mutilak, lagunek onak,</i> .../... <i>zer eingo 'tsegu honeri?</i> .../... <i>Intzentsoagaz intzentsatute</i> .../... <i>ereinotzagaz lurrundu.</i> .../... <i>Linde damia zazpi astian</i> .../... <i>geurekin erabil daigun.</i> .../...
II <i>Egun on asko euki deizule,</i> .../... <i>untziko maisu gaztia.</i> .../... <i>Halango asko ekar deizule,</i> .../... <i>linde damatxu gaztia.</i> .../...	VII <i>Halan da bere subertia zan</i> .../... <i>untziek alkar jotia</i> .../... <i>ordu hatantxe itxartu zala</i> .../... <i>linde damatxu gaztia.</i> .../...	XII <i>Ene mutilak, lagunek onak,</i> .../... <i>zer eingo 'tsegu honeri?</i> .../... <i>Emon deiogun zappine mosu</i> .../... <i>bota deiogun ureri.</i> .../... <i>Emon zioten zappine mosu</i> .../... <i>bota zioten ureri.</i> .../...
III <i>Aitek eta amak bialtzen neude</i> .../... <i>hau kantatxu hau ikastera.</i> .../... <i>Hau kantatxu hau ikis nahi bozu</i> .../... <i>erdu neurekin bordera.</i> .../...	VIII <i>Eroan naizue, eroan naizue</i> .../... <i>aiten d'amaren herrire.</i> .../... <i>Aiten d'amaren herrire joaten</i> .../... <i>bostehun legoa behar dire.</i> .../...	
IV <i>Eskerrik asko mile biderrez</i> .../... <i>ez dot holango usterik,</i> .../... <i>aitek eta amak etxian neukie</i> .../... <i>neu ondo estimadurik.</i> .../...	IX <i>Untziko maisu gaztia,</i> .../... <i>badozu kainabetia?</i> .../... <i>Ez deukat kainabetarik baina</i> .../... <i>emongo deutsut saflia.</i> .../...	Irregularitasunak: ....
V <i>Berba hau ahotik ata' bazuan ze</i> .../... <i>koiu zioen kapapian,</i> .../... <i>koiu zioen kapapian da</i> .../... <i>eroen zuen bordera.</i> .../...	X <i>Emon zioten saflia eta</i> .../... <i>sartu zeuen bihotzian:</i> .../... <i>ordu hatantxe hilotzitu zen</i> .../... <i>linde damatxu gaztia.</i> .../...	

BALIABIDEAK

Horra *Isabelatxu* baladatik harturiko ataltxo batzuk. Zehaztu zer den bakoitza.

Elkarrizketaren
erabilera
berezia

Joera epikoa

Estilazazioa

Paralelismoa

Joera lirikoa

Errepika

1. ....

«Egun on asko euki deizule
untziko maisu gaztia.
Halango asko ekar deizule,
linde damatxu gaztia.»

2. ....

«...koiu zioen kapapian
koiu zioen kapapian da...»

3. ....

«Emon deiogun zazpine mosu
bota deiogun ureri.
Emon zioten zazpine mosu
bota zioten ureri.»

4. ....

«Lobedartxu bat ipini neuntsen
bular biaren erdian.
Linde damia loak daroia
bostehun legoa bidian.»

5. ....

«Ene mutilak, lagunek onak,
zer eingo 'tsegu honeri?»

6. ....

«Emon zioten saflia eta
sartu zeuen bihotzian:
ordu hatantxe hilotzitu zen
linde damatxu gaztia.»

Hurrengo orrialdeetan balada sortatxo bat duzu. Horietan, dagoeneko landu dugun zenbait ezaugarri agertuko zaizu, eta berri batzuk ere bai. Dena den, erromantze bakoitzaren lanketari ekin aurretik, kanta ezazu. Hona lehenengoa.

ALDEZ AURRETIK

Leixibatxoa

Lehen erromantze honek istorio xelebrea kontatzen du.

Nonbait, Ameriketan luzaroan izan den senarra etxera itzuli da. Aspaldian emaztearen berri jakin gabe egon dela, beronen jokabidea proban jartzeko honakoa asmatu du: fraide jantzita hurbildu emazteari, honek ezagutuko ez duelakotan; elkarrizketa bitxia sortuko da errekaaren bazter batetik bestera.

(Itsatsi 91. orrialdeko irudia)

Leixibatxo

Leixibatxo:
garbitzeko arropa

b'ozu: badozu

Ezeutuko:
ezagutuko

.....

deutsut: dizut
dau: dago

pasauk'ot:
pasatuko dut

Ez jat komenidetan:
Ez zait komeni

ilenti: ikatz gorria

erreko ahal zaitu:
erre zaitzala
(desioa)

<p>I —Leixibatxo zuria dozu, .../... andratxu gaztia. .../... —Ondo gobernatuta, .../... bai aita frailia. .../...</p> <p>II —Eskutxu zuriak dozuz, .../... andratxu gaztia. .../... —Quantepian ibilite, .../... bai aita frailia. .../...</p> <p>III —Familiarik edo b'ozu, .../... andratxu gaztia? .../... —Seme bi ditudaz, .../... bai aita frailia. .../...</p> <p>IV —Senarrrik edo b'ozu .../... andratxu gaztia? .../... —Amerike urrunetan, .../... bai aita frailia. .../...</p> <p>V —Ezeutuko zenduke, .../... andratxu gaztia? .../... —Lehengo arropakin bada, .../... bai aita frailia. .../...</p>	<p>VI —Laztan bat emon behar deutsut, .../... andratxu gaztia. .../... —Jbaia dau bitarte, .../... bai aita frailia. .../...</p> <p>VII —Bi saltuan pasatuk'ot, .../... andratxu gaztia. .../... —Ez jat komenidetan, .../... bai aita frailia. .../...</p> <p>VIII —Suak erreko ahal zaitu, .../... andratxu gaztia! .../... —Berori ilenti dala, .../... bai aita frailia. .../...</p> <p>IX —Urek eroango ahal zaitu, .../... andratxu gaztia! .../... —Berori txalupa dala, .../... bai aita frailia. .../...</p>
--	---

☀ ULERMENA ETA LANKETA

🌀 Ulermena

Irakurri hurrengo baieztapenak eta markatu erantzuna: egia / faltsua.

E F

1. Emakumeak bi seme dituela esan dio fraideari.	☐	☐
2. Fraidea emakumearen senarraren partez dator.	☐	☐
3. Emakumea laster konturatu da fraidea bere senarra dena.	☐	☐
4. Gizona haserretu egin da emazteak igarri diola konturatzean.	☐	☐
5. Emakumeak txalupa eskaini dio fraideari errekaaren bestaldera pasatzeko.	☐	☐
6. Elkarrizketa errekaaren hegala batetik bestera egiten da.	☐	☐
7. Emakumeak ironiaz erantzuten dio gizonari.	☐	☐
8. Fraidea egiatan emakumearen senarra da, mozorroturik.	☐	☐

🌀 Moldea: neurria eta errima

Bete itzazu lerro bakoitzaren ondoko markatxoetan moldeari dagozkion datuak.

 Iritzia

Erromantzean zehar halako tentsio bat nabari da pertsonaien artean. Azal ezazu.

Hurrengo galderak lagungarri izan dakizkizuke. Zerk eragiten du tentsio hori? Zein da eztabaida gaia? Zein esalditan da oso nabarmena? Nor nagusitzen da "eztabaida" horretan? Zergatik?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

 BALIABIDEAK

Aztertu hurrengo baliabideak eta erantzun galderak.

1. «bai aita frailia ...
bai aita frailia»

Zein baliabide da?
 Errepikapena   Paralelismoa
 Zer efektu lortzeko?
 .....

Paralelismoa
 Egitura sintaktikoen errepikapena

2. «—Senarrik edo b'ozu
andratxu gaztia?
—Seme bi ditudaz
bai aita frailia.»

Zein baliabide da?
 Errepikapena   Paralelismoa
 Zer efektu lortzeko?
 .....

Estilizazioa
 Ulermenerako datu gutxi batzuk baino ez.

3. «Suak erreko ahal zaitu ...
Urek eroango ahal zaitu»

Zein baliabide da?
 Errepikapena   Paralelismoa
 Zer efektu lortzeko?
 .....

Errepika
 Hitzen edo lerroen errepikapena.

4. «Berori ilenti dala ...
Berori txalupa dala ...»

Zein baliabide da?
 Errepikapena   Paralelismoa
 Zer efektu lortzeko?
 .....

Joera lirikoa
 Sentimenduen adierazpen nabarmena.

Joera epikoa
 Gertakari batzuk kontatzea.

ALDEZ AURRETIK

Erdi Aroan kokatu behar da balada hau, Ahaide Nagusien, alegia, jauntxoen arteko borroketan. Liskar odoltsu haiek alderdi edo leinu bateko zein besteko heriotze, mendeku eta sarraski ugariz odoleztatu zuten Euskal Herria. Honako honek Beaumont konteak Bereterretxe azpikeriaz hil zueneko kontakatu du.

Pertsonaiak: Bereterretxe gaztea, Margarita neskalaguna, Marisantz (Bereterretxeren ama), Kontea eta Buztanobi (Marisantzaren neba).

Bereterretxeren kantoria

erraiten ziela:
esaten zutela
aitunen semek:
nobleek

so egin ezan:
begira ezan
denez ageri:
ageri den
berhala: berehala

borta: ate

bazereitzola:
segitzen ziotela

aigu bortala: hator
atera
itzuliren hiz:
itzuliko haiz
indazut: emadazu
menturaz sekulakoa: agian betierekoa, azkena
oroit ukenen du:
gogoratuko du
gaiardi: gauardi
buneta: kapela

esteki: lotu
zeitan idoki:
zitzaidan atera

I Haltzak ez du bihotzik
ez gaztanberak hezurrik.
Ez nian uste erraiten ziela
aitunen semek gezurrik.

II Andozeko ibarra
ala zer ibar luzial!
Hiruretan ebaki zaitan
armarik gabe bihotza.

III Bereterretxek oheti
neskatuari ezteki:
habil eta so egin ezan
gizonik denez ageri.

IV Neskatuak berhala
ikusit zian bezala,
hirur dozena bazabiltzala
borta batetik bestera.

V Bereterretxek leihoti
Jaun Kuntiar goraintzi:
ehun behi bazereitzola
beren zezena ondoti.

VI Jaun Kuntiak berhala
traidore batek bezala:
Bereterretxe, aigu bortala
itzuliren hiz berhala.

VII Ama indazut atorra
menturaz sekulakoa.
Bizi denak oroit ukenen du
Bazko-gaiardi ondua.

VIII Heltu nintzan Ligira
buneta erori lurrera,
buneta erori lurrera eta
eskurik ezin behera.

IX Heltu nintzan Ezpeldoira
han haritx bati esteki,
han haritx bati esteki eta
bizia zeitan idoki.

X Marisantzaren lasterra
Bost mendietan behera.
Bi belaunez herrestan sartu da
Lakarri-Buztanobira.

XI Buztanobi gaztia,
ene anaie maitia,
hitzaz unik ez balin bada
ene semia juan da.

XII Arreba, hago ixilik
ez, otoi, egin nigarririk.
Hire semia bizi bada
Mauliala dun juanik.

XIII Marisantzaren lasterra
Jaun Kuntiararen bortala:
Ai, ei, eta jauna, nun duzie
ene seme galanta?

XIV Hik bahiena semerik
Bereterretxek besterik?
Ezpeldo altian dun hilik.
Habil, eraikan bizirik.

XV Ezpeldoiko jentiak,
ala sendimentu gabiak!
Hila hain hullan uken eta
deus ere ez zakienak!

XVI Ezpeldoiko alaba
Margarita deitzen da.
Bereterretxek odolirik
ahurka biltzen ari da.

XVII Ezpeldoiko bukata,
ala bukata ederra!
Bereterretxek atorretarik
hirur dozena umen da.

herrestan: narras

unik: onik, berririk

Mauliala: Maulera

bahiena: ba ote
huen
altian: aldean
eraikan: jaikiarazi

hullan: hurbil
zakienak:
zekitenak

ahurka: esku
beteka

bukata: lixiba,
garbitzeko arropa

IRUDIAK ETA HITZAK

Itsatsi bertso bakoitzari dagokion irudia (91. orrialdea) eta osatu falta diren lerroak.

Bereterretxeren kantoria

III Bereterretxek obeti

.....
 habil eta so egin ezan
 gizonik denez ageri.

VI Jaun Kuntiak berbala
 traidore batek bezala:
 Bereterretxe, aigu bortala

VIII Heltu nintzan Ligira

.....
 buneta erori lurrera eta
 eskurik ezin behera.

IX Heltu nintzan Ezpeldoirra
 han haritx bati esteki,
 han haritx bati esteki eta

XII .....
 ez, otoi, egin nigarririk.
 Hire semia bizi bada
 Mauliala dun juanik.

XIV .....
 Bereterretxez besterik?
 Ezpeldoi altian dun bilik.
 Habil, eraikan bizirik.

XVI Ezpeldoiko alaba
 Margarita deitzen da.
 .....
 aburka biltzen ari da.

Amaia

ULERMENA ETA LANKETA

Sinonimoak

Bilatu ondoko biribilean hitz hauen sinonimoak edo ordainak.

Haltza	.....
Gaztanbera	.....
Ibarra	.....
Ebaki	.....
Goraintzi	.....
Atorra	.....
Otoi	.....
Ahurka	.....
Bukata	.....
Lasterra	.....

Ulermena

Irakurri hurrengo baieztapenak eta markatu erantzuna: egia / faltsua.

E **F**

1. Hilketa bi gertatu dira.	☐	☐
2. Bereterretzek bere jauregian Jaun Kontearen bisita izan du.	☐	☐
3. Haritz bati loturik zutela kendu zioten bizitza Bereterretxeri.	☐	☐
4. Marisantz, Bereterretxeren ama, bere seme desagertuaren bila dabil.	☐	☐
5. Jaun Kontea ehun behirekin hurbildu da gaztelura.	☐	☐
6. Ezpeldoiko jendeak Marisantzi beronen semearen berri eman dio.	☐	☐
7. Baladaren bukaeran halako mendeku bat barrunta daiteke.	☐	☐
8. Bereterretzek susmatu du hiltzera doala eta hala jakinarazi dio amari.	☐	☐

Gaia

Kontaera ulertutakoan, saia gaitezen **gaia** zehazten, hau da, zertaz ari den, oro har, testua. Egizu zeure aukera hurrengo proposamenen artean:

☐ Semearenganako maitasuna	☐ Dirua lortzeko bahiketa	☐ Amodiozko hilketa
☐ Azpikeriazko hilketa	☐ Desafioa edo erronka	☐ Maitemintzea

Arrazoitu ezazu egin duzun hautapena.

Azalpena

 .....
 .....
 .....
 .....

Espresaerak

Biribil gorrixketan: jarri ahapaldien parean **N**, **E** edo **D** letrak (**n**arrazioa, **e**lkarrizketa edo **d**eskribapena).

Biribil beltzetan: **n**arrazioa markatu duzun ahapaldietan bereizi **1**. edo **3**. pertsonako narratzailea den.

Hegaletako laukietan: ahapaldian **e**lkarrizketa baldin bada zehaztu nor den hitz egiten duena (Bereterretxe, Margarita, Marisantz, Kontea edo Buztanobi).

Bereterretxeren kantoria

I	Haltzak ez du bihotzik ez gaztanberak hezurrik. ☒ N ☒ 1	X	Marisantzen lasterra Bost mendietan behera. ☐
	Ez nian uste erraiten ziela aitunen semek gezurrik.		Bi belaunez herrestan sartu da Lakarri-Buztanobira.
II	Andozeko ibarra ☐ ala zer ibar luzia! ☐ Hirurretan ebaki zaitan ☐ armarik gabe bihotza.	XI	Buztanobi gaztia, ☐ ene anaie maitia, ☐ hitzaz unik ez balin bada ☐ ene semia juan da.
III	Bereterretxek oheti ☒ neskatuari eztiki: ☐ habil eta so egin ezan ☐ gizonik denez ageri.	XII	Arreba, hago ixilik ☐ ez, otoi, egin nigarrrik. ☐ Hire semia bizi bada ☐ Mauliala dun juanik.
IV	Neskatuak berhala ☐ ikusi zian bezala, ☐ hirur dozena bazabiltzala ☐ borta batetik bestera.	XIII	Marisantzen lasterra ☒ Jaun Kuntiarene bortala: ☐ Ai, ei, eta jauna, nun duzie ☐ ene seme galanta?
V	Bereterretxek leihoti ☐ Jaun Kuntia goraintzi, ☐ ehun behi bazereitzola ☐ beren zezena ondoti.	XIV	Hik bahiena semerik ☐ Bereterretxez besterik? ☐ Ezpeldo altian dun hilik. ☐ Habil, eraikan bizirik.
VI	Jaun Kuntia berhala ☒ traidore batek bezala: ☐ Bereterretxe, aigu bortala ☐ itzuliren hiz berhala.	XV	Ezpeldoiko jentia, ☐ ala sendimentu gabiak! ☐ Hila hain hullan uken eta ☐ deus ere ez zakienak!
VII	Ama indazut atorra ☐ menturaz sekulakoa. ☐ Bizi denak oroit ukenen du ☐ Bazko-gaiardi ondua.	XVI	Ezpeldoiko alaba ☐ Margarita deitzen da. ☐ Bereterretxen odolietik ☐ ahurka biltzen ari da.
VIII	Heltu nintzan Ligira ☐ buneta erori lurrera, ☐ buneta erori lurrera eta ☐ eskurik ezin behera.	XVII	Ezpeldoiko bukata, ☐ ala bukata ederra! ☐ Bereterretxen atorretarik ☐ hirur dozena umen da.
IX	Heltu nintzan Ezpeldoira ☐ han haritx bati esteki, ☐ han haritx bati esteki eta ☐ bizia zeitan idoki.		

Argumentua

Ondoren, zenbait gertakari duzu *Bereterretxeren kantoria* erromantzearen argumentua ardaztu ahal izateko. Alabaina, ordenatu barik dituzu eta, gainera, hiru ezesteko modukoak dira.

- Neskato batek bisitaren berri eman dio.
- Zuhaitz bati lotua galdu zuen bizia.
- Haren ama, etsipenez, semearen bila dabil, drama barruntatuaz.
- Gau batean, Bereterretxeren egoitzaren aurrean Jaun Kontea azaldu da hainbat gizonekin.
- Haltzaren gerizpean kantari bat gogoetatsu.
- Bakezale datorrela-eta beldur gabe ateratzeko esan dio Konteak.
- Bereterretxe Ezpeldoira eraman eta hil egin dute.
- Bereterretxe hila datzan lekuan bada, dagoeneko, haren odola mendekatuko duen norbait.
- Konteak ironiaz jakinarazi dio non utzi duen haren semea hilik.

Zerrenda horretatik abiatuz, idatz ezazu argumentua. Zaindu kohesioa, ideiak egokiro lotuaz.

Argumentua

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

🌀 *Moldea: neurria eta errima*

Bete itzazu moldeari dagozkion datuak.

Bereterretxeren Kantoria

1

I	Haltzak ez du bihotzik .../... ez gaztanberak hezurrik. .../... Ez nian uste erraiten ziela .../... aitunen semek gezurrik. .../...	X	Marisantzen lasterra .../... Bost mendietan behera. .../... Bi belanez herrestan sartu da .../... Lakarri-Buztanobira. .../...
II	Andozeko ibarra .../... ala zer ibar luzia! .../... Hiruretan ebaki zaitan .../... armarik gabe bihotza. .../...	XI	Buztanobi gaztia, .../... ene anaie maitia, .../... hitzaz unik ez balin bada .../... ene semia juan da. .../...
III	Bereterretxek oheti .../... neskatuari eztiki: .../... habil eta so egin ezan .../... gizonik denez ageri. .../...	XII	Arreba, hago ixilik .../... ez, otoi, egin nigarrik. .../... Hire semia bizi bada .../... Mauliala dun juanik. .../...
IV	Neskatuak berhala .../... ikusi zian bezala .../... hirur dozena bazabiltzala .../... borta batetik bestera. .../...	XIII	Marisantzen lasterra .../... Jaun Kuntiarene bortala. .../... Ai, ei, eta jauna, nun duzie ene seme galanta? .../...
V	Bereterretxek leihoti .../... Jaun Kuntiar goraintzi .../... ehun behi bazereitzola .../... beren zezena ondoti. .../...	XIV	Hik bahiena semerik .../... Bereterretxek besterik? .../... Ezpeldo altian dun hilik. .../... Habil, eraikan bizirik. .../...
VI	Jaun Kuntiak berhala .../... traidore batek bezala: .../... Bereterretxe, aigu bortala .../... itzuliren hiz berhala. .../...	XV	Ezpeldoiko jentiak, .../... ala sendimentu gabiak! .../... Hila hain hullan uken eta .../... deus ere ez zakienak! .../...
VII	Ama indazut atorra .../... menturaz sekulakoa. .../... Bizi denak oroit ukenen du .../... Bazko-gaiardi ondua. .../...	XVI	Ezpeldoiko alaba .../... Margarita deitzen da: .../... Bereterretxen odoletik .../... ahurka biltzen ari da. .../...
VIII	Heltu nintzan Ligira .../... buneta erori lurrera .../... buneta erori lurrera eta .../... eskurik ezin behera. .../...	XVII	Ezpeldoiko bukata, .../... ala bukata ederra! .../... Bereterretxen atorretarik .../... hirur dozena umen da. .../...
IX	Heltu nintzan Ezpeldaira .../... han haritx bati esteki .../... han haritx bati esteki eta .../... bizia zeitan idoki. .../...		

BALIABIDEAK

Etenak (Ahapaldien arteko leku-denbora aldaketak)

Erromantzeen harian sarri gertatzen dira ustekabeko saltoak edo etenak, denborazkoak eta espaziozkoak, aurrez iragartzen ez direnak. Hauek direla eta, entzulea zertxobait galdu-edo egin daiteke baina, beste alde bate-tik, baladan adierazten denaren interpretazioa egiteko aukera eskaintzen zaio. Beste batzuetan, ordea, eten hauen arrazoa desberdina izaten da: ahoz ahozko bilakaeran, ahapaldiren bat galdu egin daiteke edo ahaztu-rik geratu.

Bereterretxeren kantoria-n **bost** dira etenik behinenak. Aurreko orrialdean, markatu etenak eta saiatu inter-pretazio bat ematen.

- 1) II-III bitartean: *narratzaile orojakilearen zogoetatik Bereterretxeren sartelura*
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....
- 5) .....

Ahapaldi barneko etenak

Lehen ahapaldian baliabide hau azaltzen da:

I Haltzak ez du bihotzik
ez gaztanberak hezurrik.

← **ETENA**

Éz nian uste erraiten ziela
aitunen semek gezurrik.

Ikusi batera, badirudi zati biak ez daudela loturik, gauza desberdinak adieraziko balituzte bezala.

Har ditzagun banan-banan:

A) Zer iradokitzen dizu lehen zatiak? Arrazoi ezazu zeure aukera:

☐ Bigunkeria	☐ Araztasuna, garbitasuna	☐ Gogortasuna
☐ Maltzurkeria	☐ Ausardia	

Arrazoa .....

.....

B) Zer adierazten du bigarren zatiak Aitonon semeei buruz:

- Gogortasuna   Zintzotasuna   Faltsukeria
 Esamesak   Koldarkeria

Arrazoia .....

.....

Erkatu bi sailletako erantzunak eta esan zerk lotu ditzakeen biak, zer den itxurazko ilogikotasuna ezabatzen duena:

- Kontrastea   Antzekotasuna   Berdintasuna
 Natura   Bihotza

Arrazoia .....

.....

Ba al dago horrelako **etena** duen beste ahapaldiren bat? Bilatu eta aztertu aurrekoa bezalaxe:

II

.....

.....

←

.....

.....

1. zatiaren esanahia

.....

ETENA

2. zatiaren mezua

.....

Zein lotura izan liteke bien artean?

.....

.....

.....

Paralelismoak

Egitura paralelo ugari ditu *Bereterretxe kantoreak*. Bil itzazu horrelako lau.

Paralelismoa
Egitura sintaktikoen errepikapena.

- 1. «*Bereterretxek obeti / neskatoari ezteki* (III)
Bereterretxek leiboti / Jaun Kuntiarri goraintzi (V)
- 2. «..... / .....
..... / .....
- 3. «..... / .....
..... / .....
- 4. «..... / .....
..... / .....
- 5. «..... / .....
..... / .....

Estilizazioa eta interpretazioa

Estilizazioa hain nabarmena izanik, zail gertatzen da balada honen pasarte batzuen interpretazioa.

Estilizazioa
Ulermenerako datu gutxi batzuk baino ez.

Ekar ditzagun berriz amaierako biak:

XVI <i>Ezpeldoiko alaba Margarita deitzen da: Bereterretxen odolarik ahurka biltzen ari da.</i>	XVII <i>Ezpeldoiko bukata, ala bukata ederra! Bereterretxen atorretarik hirur dozena umen da.</i>
---	---

Horietan bietan badira mendekua iradokitzen duten zantzuak. Bila itzazu **bi** ondoko zerrendan:

- Atorren kopurua: gazte ugari herrian.
- Bereterretxeren odolaren bilketa.
- Ezpeldoiko alabaren izena.
- Bukataren edertasuna.
- Alabaren eta bukataren arteko lotura.

Zuzen dauden biak hautatutakoan, eman ezazu interpretazio horren aldeko aukeraren azalpena.

Azalpena

.....

.....

.....

.....

ALDEZ AURRETIK

Zuberoako balada honek Irigarai jaunaren eta honen emaztearen drama kantatzen digu. Irigarai, emazte-gaiaz gainera, bazuen maitale bat ezkondu aurretik; honek, zapuztuta, mendekua hartu zuen ezkontza egunean bertan senargaia hilez. Etsipenak hartuta, alarguntsak berekin zazpi urtez gorde omen zuen senar hilaren gorpua.

Egun bereko alarguntsa

I Goizian goizik jeiki ninduzun espusa nintzan goizian; bai eta zetaz ere beztitu ekia jelki zenian; etxek'andere zabal ninduzun eguerdi erdian; bai eta alarguntsa gazte ekia sartu zenian.	III Nik banizun maitetto bat mundu ororen ixilik, mundu ororen ixilik eta Jinko Jaunari ageririk; buket bat igorri ditadazut lili arraroz eginik, lili arraroz eginik eta erdia pozoaturik.
II Musde Irigarai, ene jauna, altxa izadazut buria; ala dolutu ote zaizu eneki espusatzia? Ez, ez, etzitadazu dolutu zureki espusatzia, ez eta ere doluturen bizi nizano lurrian.	IV Zazpi urtez etxeki dizut gizona hilik kanberan, egunaz lur hotzian eta gaiaz bi besuen artian; zitru urez ukuzten nizun astian egun batian, astian egun batian eta ostirale goizian.

Musde:
Jaun

ULERMENA

Bilatu biribilean ondokoan baliokideak.

1. Jeiki ninduzun:
2. Beztitu:
3. Ekia jelki:
4. Alarguntsa:
5. Altxa izadazut:
6. Dolutu:
7. Eneki espusatzia:
8. Bizi nizano:
9. Banizun:
10. Mundu ororen ixilik:
11. Ageririk:
12. Buket bat:
13. Igorri ditadazut:
14. Lili:
15. Pozoaturik:
16. Etxeki dizut:
17. Kanberan:
18. Gaiaz:
19. Zitru urez:
20. Ukuzten nizun:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

IRUDIAK ETA HITZAK

Bilatu eta itsatsi bertso bakoitzarekiko irudia (93. orrialdea). Idatzi irudi bakoitzaren azpian dagokion erromantze zatia.

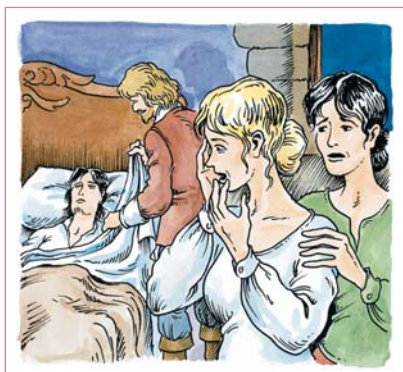
Egun bereko alarguntsa

Goizian goizik jeiki ninduzun

.....
.....

.....
.....

Musde Irigarai, ene jauna,

.....
.....

.....
.....

.....
.....

buket bat igorri ditadazut

.....
.....

Zazpi urtez etxeke dizut

.....
.....

Amaia

ALDEZ AURRETIK

Mutil jantzita soldadu sartu eta gerran ibili zen neska baten istorioa du ardatz balada honek. Euskalkiaren aldetik bizkaiera eta gipuzkera nahasian ageri dira.

Neska soldadua

I	Gaztiak kantuan ta zaharrak eragusian hori da pasatzen dana bardin mundu guzian.	VI	Regimentu bi izan ditut hamar urte honeitan Angel de Ondasetan Buenas Airesetan.	XI	Moja sartzera noa komentu batera Jesusaren esosa betiko izatera.
II	Etzetik urten neban Mariatzeko hilian hamasei urterekin neure txoramenian.	VII	Nerau emakumia ofizialia, letrarik eskolarik batere gabia.	XII	Hamar urtian errege zerbitu detalako dotia gertu daukat moja sartutzeko.
III	Soldadu sartu nintzan Agorraren bostian kabo edo sargento izateko ustian.	VIII	Agustin Antonio izan da neure izena. Hori aitu dezutenok ez da neure izena.	XIII	Adios ama neuria, probintziania ongi lastimatzen naiz zu despeditzia.
IV	Ni lako fortuna nork du harrapatu? Hamaika hilabeteko sargento nonbratu.	IX	Oraintxe da denboria izena muratzeko Agustina Antonia naizela esateko.	XIV	Baina oraindik ere bizi naizen artian gogoan izango zaitut neure bihotzian.
V	Urtebete baino lehen nintzan teniente regimentutikan be nintzala ausente.	X	Batetik lau balazo, bestetik enfermo, Jaunaren abixuak hoiek ditut klaro.		

ULERMENA

Bilatu biribilean ondoko hitzen baliokideak.

1. Eragusian:
2. Urten neban
3. Mariatzeko:
4. Txoramenian:
5. Agorraren:
6. Lako:
7. Fortunia:
8. Regimentutikan:
9. Be:
10. Honeitan:
11. Nerau:
12. Aitu:
13. Muratzeko:
14. Probintziania:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ALDEZ AURRETIK

Mariak, gaixoarena eginez, sarritan bidaltzen du senar Peru belar sendagarri bila nora eta Londresera. Bitartean, etxean jai eta dantza ugari egiten ditu emazteak, auzokoak ere etorrazazita. Morroiak, baina, jakinaren gainean jarri du Peru.

Peru gurea

I Londresen dot neuk senarra zirin bedarrak ekarten. Bera handik dan artean gu hemen dantza gaitezen. Oi, hau egia! Daigun jira bi Maria.	IV Neuk ugazaba nekusan Jzurdiako zubian. Hori zestorik urten artean gu hemen dantza gaitezan. Oi, hau egia! Daigun jira bi Maria.
II Kapoiak dagoz erreten oilaskotxuak mutiltzen horrek ondo erre artean gu hemen dantza gaitezen. Oi, hau egia! Daigun jira bi Maria.	V Neure mutiltxu txoria, hik esan heustan egia: gaur gabeen dantzauko zala nire emazte Maria. Oi, hau egia! Hiretzat mando zuria.
III Neure oilanda nabarra txikarra baina zabala, zetan hōa hi auzora etxean oilarra donala? Oi, hau egia! Daigun jira bi Maria.	

ULERMENA

Bilatu biribilean ondoko hitzen baliokideak.

1. Zirin bedarrak:
2. Daigun
3. Jira bi:
4. Kapoiak:
5. Mutiltzen:
6. Horrek:
7. Oilanda:
8. Nabarra:
9. Txikarra:
10. Zetan:
11. Donala:
12. Nekusan:
13. Zestorik:
14. Heustan:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

 ALDEZ AURRETIK

Maite ez duen gizon batekin ezkontzera behartu dute Klara. Berau, baina, Salako jaun batez maite-mindurik da. Bion artekoa zapuzturik geratu da, aitak saldu egin baitio alaba aberatsenari. Neskaren amaiera tragiko baten aieruak nabariak dira.

Atharratze jauregian

zitroin: limoi

batto: bat
galtatu: eskatu
arrapostu: eran-tzun
ontu: heldu
ukenen du: izango du
ordoki: laua
ur: erreka

naizu: nauzu

uken: ukan,
izan
enunduzun: ez
nintzen
ezkunturen: ezkonduko

zite: zaitetz
portaliaia: atarira
ingoiti: engoitik, dagoeneko
erran izozu: esaiozu
eri: gaixo

enukezu: ez nauzu

nahi dukezu jin: nahiko zenuke
etortzea
zien: zaren

I Atarratze jauregian
bi zitroin doratu
Hongriako Erregek
batto du galtatu.
Arrapostu uken du
ez direla ontu
ontu direnian
batto ukenen du.

II Atarratzeko hiria
hiri ordoki
ur handi bat badizu
alde bateti.
Erregeren bidia
erdi-erdi
Maria Maidalena
beste aldeti.

III Aita saldu naizu
idi bat bezala.
Ama bizi uken banu
aita, zu bezala,
enunduzun ez juanen
Hongrian behera,
bena bai ezkunturen
Atarratzeko Salala.

IV Ahizpa juan zite
portaliaia.
Jngoiti horra duzu
Hongriako Erregia.
Hari erran izozu
ni eri nizala
zazpi urte huntan
ohian nizala.

V Ahizpa, enukezu
ez sinetsia
zazpi urte huntan
ohian zirela,
zazpi urte huntan
ohian zirela;
bera nahi dukezu jin
zu zien lekula.

VI Ahizpa jaunts ezazu
arruba xuria;
nik ere jauntsiren dit
ene berria.
Jngoiti horra duzu
Hongriako Erregia;
botzik kita ezazu
zure sortetxia.

VII Aita zu izan zira
ene saltzale;
anaie gehiena
dihariren hartzale;
anaie artekoa
zamariz igaraile;
anaie ttipiena
ene kontsolatzale.

VIII Aita, juanen gira
oro alkarreki;
etxerat jinen zira
xangri handireki,
bihotza kargaturik,
begiak bustirik
eta zure alaba
tunban ehortzirik.

IX Ahizpa, zuaza orai
Salako leihora
iparra ala hegua
denez jakitera.
Jparra balin bada
goraintzi Salari;
ene korpitzaren xerka
jin dadila sarri.

X Atarratzeko zeniak
berak arrapikatzen.
Hanko jente gaztia
beltzez da beztitzen,
andere Santa Klara
hantik partitzen,
haren peko zamaria
urrez da zelatzen.

jaunts: jantzi
arruba: soineko

botzik: pozik
kita ezazu: utz ezazu

gehiena: nagusia
dihariren: diruaren

igaraile: eramale

jinen zira: etorriko
zara
xangri: bihozmin

zuaza: zoaz

denez: ote den

korpitzaren xerka:
gorputzaren bila
sarri: laster
zeniak: ezkilak
arrapikatzen: jotzen

zamaria: zaldia
zelatzen: zela jartzen
(zaldien jesarlekua)

IKASITAKOAK BILDUZ

Berridatzi erantzun edo segida zuzena.

1. Erromantzeetan autoreak ezaguna / anonimoa izaten da.
2. Literatur motari dagokionez, ahozkoa / idatzizkoa da.
3. Herrikoa / Kultura da.
4. Kantatzeko dira: beti / ia beti / batzuetan.
5. Poesian / Prosan sartzen dira.
6. Zeintzuk dira espresara nagusiak? Narrazioa / Elkarrizketa / Deskribapena.
7. Neurria beti da berdina / Neurriak era askotakoak dira.
8. Errima landua eta erregularra da. / Errima landugabea da eta irregularra.
9. Zeintzuk dira gai nagusiak? Gerrak / Amodiozkoak / Eresiak (hil kantak).
10. Zeintzuk dira ezaugarri garrantzitsu batzuk? Aukeratu ondokoetatik.

A ☐	Elkarrizketaren erabilera berezia	G ☐	Joera lirikoa
B ☐	Estilizazioa	H ☐	Euskara batuaren erabilera
C ☐	Deskribapen zehatzak	I ☐	Ahapaldien arteko etenak
D ☐	Errepikak	J ☐	Molde beti berbera
E ☐	Paralelismoak	K ☐	Ahapaldi barneko etenak
F ☐	Joera epikoa		

ERROMANTZETIK IPUINERA

Erromantzeak, izan ere, kontak-poesia dira. Istorio bat izaten dute ardatz eta lirikotasun gehiago edo gutxiagorekin ipuin edo kondaira bat kantuaren bidez azaltzen dute.

Ondoren, landu dituzun erromantzeetako baten argumentua ardatz delarik, idatz ezazu narrazio labur bat. Ahal dela, erabil ezazu lehen pertsonako narratzailearen ikuspuntua.

ZEURE BALADA SORTZEN

Gustukoena duzun erromantzearen doinua eta neurria erabiliz, balada berria asmatu behar duzu. Gogora ezazu kontak-poesia dela; beraz, lehenik istorioa, gertaerak asmatu. Ondoren, sar ezazu hautatu duzun moldean, erromantzeen ezaugarriak eta baliabideak aintzat hartuz: estilizazioa, errepikak, paralelismoak, narrazio-elkarrizketa bereziak. Gaia, besteak beste, amodiozkoa edo gerrakoa izan daiteke...